

Jegyzőkönyv
FETE Tematikus Bizottsági ülés
6. ülés, 2024. december 10
Budapest

Lantos Szilárd, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nevében köszöntötte a résztvevőket a FETE Tematikus Bizottság hatodik ülésén.

1. napirendi pont: Az ülés megnyitása, napirend ismertetése és elfogadása, előző ülés jegyzőkönyvének elfogadása (Lantos Szilárd)

A résztvevők egyhangúlag elfogadták a korábban emailen elküldött és az ülésen is ismertetett (lásd lentebb) napirendet.

- 1. napirendi pont: Megnyitó, előző ülés jegyzőkönyvének elfogadása**
- 2. napirendi pont: Beszámoló a FETE program általános előrehaladásáról**
- 3. napirendi pont: Kábítószerhelyzet a Felzárkózó településeken**
- 4. napirendi pont: Nun András tájékoztatója a roma stratégiák felülvizsgálatával kapcsolatos EU-szintű workshop tapasztalatairól**
- 5. napirendi pont: A 2025. évi munkaterv javaslat megtárgyalása**
- 6. napirendi pont: Javaslat az EFOP+ operatív program FETE programot érintő módosításaira**
- 7. napirendi pont: Deszegregáció témaköre a FETE programban, valamint javaslat folyamatkövetési feladatokra**
- 8. napirendi pont: Összefoglalás, következő ülés időpontjának kitűzése**

A résztvevők egyhangúlag elfogadták az előző ülés jegyzőkönyvét. Nagy Gábor javasolta az 5. és 6. napirendi pont cseréjét.

2. napirendi pont: Beszámoló a FETE program általános előrehaladásáról

Lantos Szilárd a FETE program általános előrehaladását bemutató prezentációhoz (lásd: 1. sz. Melléklet) az alábbi kiegészítéseket tette:

RRF FETE vonatkozásban:

- Két módosítást kezdeményeztek:
 - Az RRF projektek kapcsán a gazdaságfejlesztés és a közösségorientált pedagógia esetében bővülne a megvalósítói kör (Máltai Manufaktúra, MMSZ Iskola Alapítvány). Acélból, hogy a programelemek a megfelelő helyen kerüljenek megvalósításra.

- Továbbá az RRF projektek kapcsán költségeket érintő módosításokat kezdeményeztek, ugyanis aktuálisan már nem lehet a korábban meghatározott összegekből újépítésű lakásokat, fejlesztéseket megvalósítani.
- Az RRF-es projektek előrehaladása kapcsán Lantos Szilárd ismertette, hogy lebonyolították a belső pályázatokat (pl. Zöld Fűtés pályázat). Az energetika területén ez központi bonyolítást jelent. A forrástovábbadás úgy zajlik, hogy a bevételből létrejövő alap által tudják továbbadni a támogatást, ehhez egy 6 hónapon keresztül tartó támogatást adnak.
- A közösségorientált pedagógia kapcsán, megjegyezte, hogy a kamasztanodák megvalósítása folyamatban van, már 12 tanodánál támogatás folyósításra is sor került.
- Lakhatási projekt előrehaladásának bemutatásánál, fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a lakásbevonásánál 700-800 szociális bérlakás tud megvalósulni.
- Az energetika projekt keretében 20 erőmű épült fel, és ezek beüzemelésre is kerültek.

Lantos Szilárd hangsúlyozta, hogy jelenleg az EFOP Plusz ESZA projekt előrehaladása van fókuszban:

- A TENYI (Tevékenység Nyilvántartó) rendszerben 85 000 ember van regisztrálva, de ez a szám nem tekinthető teljes mértékben indikátornak. Az eltérésnek számos oka van, ezt tanulniuk kell.
- Idén újabb 60 település került megszólításra, az önkormányzatokkal az együttműködés megindult. A slide-on lévő számok mutatják, hol tartanak. Az egészségügyi szolgáltatások területén az év végi elszámolás alapjául jelenleg a prezentációban is látható 4892 fő szolgál. Az indikátor itt 5000 fő, az év hátralévő részében várhatóan el fogják ezt a számot érni.
- Az ERFA keret terhére elszámolható költségek is ismertetésre kerültek. A gépjárműbeszerzés sokkal szigorúbbá vált. Például korábban használt gépjárműveket és benzinmotoros autókat is lehetett venni. Most csak hibrid és új autót lehet venni, ami a program hitelességének sem tesz jót, és a terepi használat is kihívást jelent, az elektromos autók beszerzése valamivel kedvezőbb lenne, mivel olcsóbbak. Ugyanakkor a töltése nehéz. A gépjárműbeszerzés kapcsán nagy dilemma előtt állnak.

Nun András megkérdezte, hogy a FETE 300 település esetén, hogyan alakul a lehatárolás kérdése. Megkérdezte, hogy használnak-e hazai forrást. Tisztázni kívánta, hogy a sajtóban is hallható, hiányzó, EU által nem kiutalt RRF források miatt jól érti-e, hogy jelenleg az állam előfinanszíroz, tehát magyar adófizetők pénze finanszírozza a FETE programot. Továbbá érdeklődött, hogy a lehatárolások miatt a FETE 300 települései más forrásokra pályázhatnak-e.

Lantos Szilárd hangsúlyozta, hogy jelenleg négy élő támogatási szerződésük van az Irányító Hatósággal. Ők ezek alapján dolgoznak. Kiemelte, hogy a lakhatási projekt egy éves csúszásban van az alkalmas ingatlanok bevonásának nehézsége miatt. Hozzátette, hogy a programok költségvetésének több mint 50

%-át megkapták. Ugyanakkor arra kaptak felhatalmazást, hogy újra tervezzék a jelenlegi piaci viszonyok alapján a költségvetést.

Tóthné Csonka Enikő is reagált Nun András kérdésére. Kifejtette, hogy az első kifizetési kérelem benyújtását két feltételnek való meg nem felelés akadályozza: egyrészt a szupermércföldkövek nem teljesültek (ebben a tagállam és a Bizottság nem egyezik, az állam szerint teljesültek a kondicionalitási feltételek, míg a Bizottság szerint nem), másrészt az alátámasztó dokumentumok nem megfelelőek egy komponens tekintetében. Az egyeztetések zajlanak, határidő nincs, 2025 elején várják a kérdés tisztulását, 2026 a végső határidő. Ami aktuális, hogy azt már viszont látják, hogy az RRF-ben vannak felülvizsgálatra szoruló elemek a költségekre és határidőre vonatkozóan is. Ennek egyik eleme a FETE programra is vonatkozik. Az egyik módosítási igény tartalmi jellegű: a költségnövekmények, a 2026-os megvalósítás indikátorai stb. Ez a módosítás év elején benyújtásra kerül. A technikai jellegű módosítás lényege, hogy az tud elszámolni, akinél a költségek felmerülnek pl. MMSZ Iskola Alapítvány.

Nun András megjegyezte, hogy ezek szerint van kockázat a finanszírozással kapcsolatban, de jó hírnék értékeli, hogy lehet módosítani például a határidő tekintetében.

Tóthné Csonka Enikő megerősítette, hogy ez a módosítás elengedhetetlen, mert az biztos, hogy 2026-ig nem tud a program 100%-a megvalósulni.

Lantos Szilárd hozzátette, hogy nehéz kimondani, de látják, hogy nem tud megvalósulni, ezért kell módosítani a tartalmi részt is. Viszont ez már túlmutat rajtuk. A lehatárolás kérdésre is visszatért. Kifejtette, hogy több szinten zajlanak az egyeztetések pl. IH vezetőikkel. A program hosszú távú fenntartását segítik a kisebb intézmények például a Biztos Kezdet Gyerekházak, Tanodák. A fenntarthatóság miatt nagyon fontos lenne, hogy részesülhessenek más támogatásban is. Elmondta, hogy ezzel kapcsolatban pozitív a fogadtatás akár a pályázati felhívás szövegezése szintjén. Zajlik településszinten is a lehatárolásokkal kapcsolatos egyeztetések. Sztojka Attila államtitkár úr sem látja indokoltnak a nagyon éles lehatárolást, ami korábban volt. Hogy ezek a határok hol vannak azt még nem látják.

Tóth Judit kitért rá, hogy az OP tartalmazza ezt a lehatárolást, tehát nem IH szinten dől el ez a kérdés, nem szakpolitikai kérdés. A FETE programban költségfüggetlen elszámolás van, ez indukálja, hogy más forrást ne használjanak, mert akkor nem lehet megállapítani, hogy melyik programnak, mi az eredménye. A képzési programok mehetnek ezeken a településeken, de szociális programoknál nem lehet más forrást bevonni. Ha van jó ötlet, hogyan lehet mégis biztosítani az elért eredmények követését különböző források esetén is, nyitottak rá.

Kullmann Ádám megjegyezte, hogy a többi felhívásban is szerepel, hogy nem lehet más felhívásra pályázni.

Nun András kifejtette, hogy nem érti, hogy ha nem ugyanaz a kedvezményezett, akkor miért a települést büntetik azzal, hogy más szervezet sem pályázhat.

Nagyistók Szilvia reagált Nun András felvetésére. Elmondta, hogy egy verseny indulna, egymás ellen ható folyamatokat generálna, melynek célja a célcsoport elnyerése lenne.

Kullmann Ádám felvetette, hogy a forráselosztást meg lehetne változtatni. Ehhez például meg kellene becsülni a Tanodának szánt forrást, lehetne amellet érvelni, hogy a FETE program nem tudja kielégíteni a teljes igényt.

Lantos Szilárd egyetértett, mert álláspontja szerint, a telepi megvalósítás oldaláról az lenne a kívánatos, hogy tegyék meg ezt a feloldást, mert feladatuk, hogy a szolgáltatáshoz való hozzáférést biztosítsák pl. a Tanoda vagy a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait. Javasolta, térjenek erre vissza.

Tóth Judit ellenezte az ügy elnapolását, mert le kell adni hamarosan a javaslatokat.

Lantos Szilárd azt tanácsolta, hogy legyen egy online ülés januárban a témában.

Káló Károly nem értette, hogy miért olyan nagy probléma ez. Kifejtette, hogy ha településszinten megnézik a támogatási formákat, amik a FETE programban megjelenik az körülbelül 50 millió Ft, ebből kellene mindent megoldani pl. étkeztetés, gyermekvédelem stb. Ez nyilvánvalóan kevés. További témaként vetette fel, hogy van-e szinergia a kormány nemrégiben meghirdetett lakástámogatási programja és az RRF lakhatás között.

Szanyi Gergő a Nun András által elmondottakra kívánt reagálni. Endrefalván a FETE program szerint a 0-2 éves korosztályban 50 fős elérés valósul meg. Az indikátor viszont csak 7 fő. Támogatná, hogy legyen egyeztetés erről a lehatárolásról leginkább a fenntarthatóságra fókuszálva.

Nagy Gábor egyetértett, hogy a fenntarthatóság a fő kérdés. Másrészt a célcsoport szám nagyon számít. Példaként hozta, hogy ha a programban van 200 gyerek, a FETE-nek viszont 170 főt kell elérnie, akkor még mindig van 30 fő, aki nem jut szolgáltatáshoz. Van helye, tere más forrásoknak véleménye szerint. Javasolta azt is, hogy időbeliség alapján is le lehetne határolni a forrásfelhasználást és célcsoport alapján is.

Rácz Béla kifejezte egyetértését. Támogatja az online egyeztetést. Érdeklődött, hogy lehet-e információt kapni a program megvalósulásának a szintjéről (teljes, hiányos, részleges) az akadályok (csúszás, finanszírozás nehézségei miatt) figyelembevételével a bevont 238 településen.

Lantos Szilárd Káló Károly kérdésére tért vissza legelőször. A lakástámogatási program valóban beindult, szerinte itt is elő fog ez a kérdés kerülni, egyelőre ez még terv. Konkrét megállapodás nincs. Rácz Béla kérdésére is reagált. A támogatás és az emelet összegű támogatás megtörtént, bár volt csúszás, de megvalósult, az első negyedéves működés meg fog valósulni. A 60 település bevonásánál van csúszás, de utolérnek magukat. Folyamatosan dolgoznak rajta, hogy a bevontakat stabilizálják. Reményeik szerint a 2025-ös új települések bevonása is meg fog valósulni. Lantos Szilárd január 2. hetét javasolta a lehatárolás kérdéskörének online vagy hibrid egyeztetésére.

Tóth Judit elmondta, hogy január 10. a Bizottsági javaslat tétel határideje.

Lantos Szilárd a január 7-át javasolta (9:00 órai kezdettel, hibrid megbeszélés). Elmondta, hogy küldenek meghívót. A hozzászólóktól szeretne kérni egy rövid összefoglalót (fenntarthatóság, célcsoport megosztás) a javaslataikról.

Tóth Judit leszögezte, hogy a differenciálás nagyon-nagyon fontos. Egyértelmű, számon kérhető módon legyen a javaslat megfogalmazva.

Lantos Szilárd hozzátette, hogy igyekeznek a saját javaslataikat is leporolni, átnézni, átküldeni, hogy az ünnepek alatt ebben el tudjon mindenki mélyedni.

3. napirendi pont: Kábítószerhelyzet a Felzárkózó településeken

Lantos Szilárd átadta a szót Tóth Máténak, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat „Szerhasználat visszaszorítása, bűnmegelőzés, áldozatsegítés” szakterületi vezetőjének. A drogprobléma kezelését és a prevenciót bemutató prezentációhoz (lásd: 2. sz. Melléklet) az alábbi kiegészítéseket tette:

- A függőség és a szenvedélybetegség 2011 előtt sem volt ismeretlen a hátrányos helyzetű településeken, de 2011 előtt az illegális drogfogyasztás nem volt jelen a terepen. Ez megváltozott, amikor 2011-ben megjelentek az új pszichoaktív szerek.
- Az ellátórendszer és a kapcsolódó ellátórendszerek is hiányosak, ennek történelmi okai vannak. Az egész ellátórendszer a nagy városokban jelen lévő illegális drogfogyasztás kezeléséhez kapcsolódik. A vidéki, kistelepüléseken, szegregátumokban megjelenő drogfogyasztásnak nincs módszertana. Nemzetközileg is csak néhány kutatás lelhető fel, azok is egymásra hivatkoznak.

- A drogfogyasztás problémaköre nem egy szakterületre vonatkozik. A probléma sok szereplőt érint: rendőrség, köznevelési intézmények pedagógusai, szülők, család stb.
- Fontos megjegyezni, hogy 2020 óta nincs Drogellenes Stratégia, még iránytű sincs, ami segítené a szereplőket.
- Az illegális drogfogyasztás nemcsak hátrányos helyzetben lévő embertársainkat érinti. Bár a többség valóban alulszocializált, jövő kép nélküli és képzetlen. A rehabilitáció 0. lépése a szerletétele, a rehabilitáció nagy része ez után következik. Érdemes megemlíteni a kulturális különbségeket, mely a szenvedélybeteg környezetét jellemzi. Sokszor a következetlenség is támogatja a függőség kialakulását.
- Tóth Máté megemlítette, hogy legtöbbször idegrendszeri fejletlenség, pszichológiai betegségek mellé társul az illegális drogfogyasztás. Azonban meglátása szerint az ellátórendszer nem tudja kezelni a kettős diagnózist.
- Jelenleg 238 településen kell 5 embernek kezelni az eseteket. Tóth Máté szerint ez a létszám növekedni fog, de semmiképp nem annyira, amennyit a szükség megkíván.
- A fertőzöttség mértékének aránya a településszám növekedésével nem változott.
- Nagyon jó együttműködések alakultak ki pl. önkormányzatokkal, pszichiátriákkal.
- Egy ideális társadalomban az addiktológiai ellátások piramisszerűen épülnek egymásra. A Szeretetszolgálat ennek a piramisnak a közepén képes szolgáltatásokat nyújtani.
- Tóth Máté megállapította, hogy az ellátórendszer hiányzik, aminek újra megerősítette, hogy történelmi okai vannak, hiszen nem a jelenlegi szerhasználatra alakult ki. Jelentős változást hozott a pszichoaktív szerek megjelenésével a területileg változó szerhasználat. További probléma, hogy nincsenek rá pályázatok. A szolgáltatásokat viszont folyamatosan biztosítani kell minden társadalmi rétegben. A korábbi szolgáltató csoportok megszűntek, mert nincs stratégiai tervezés.
- Szemléletváltozásra is szükség van, hazánktól nyugatra a szenvedélybetegséget nem kezelik külön a mentálisbetegségektől.

Lantos Szilárd hozzátette, hogy a FETE helyi munkatársaitól sok mindent elvárhatunk, de egy ilyen komplex szakterületnek az ellátását nem, ezért hoztunk létre a „Szerhasználat visszaszorítása, bűnmegelezés, áldozatsegítés” szakterület csoportját.

Rácz Béla megköszönte a prezentációt és kiemelte, hogy nagyon fontos a pontos, tényszerű fogalmazás. Úgy érzi, sok az áthallás arra vonatkozóan, hogy a szegregátum az egyet jelent a drogfogyasztással. Kérdésként merült fel benne, hogy ha az előzetes felmérések, diagnózisok már jelezték, hogy a drogfogyasztás jelen van a településeken, akkor a program miért nem reagált időben. Javasolta, hogy a szakpolitikai szinten jelentkező javaslatokat jelöljék ki, fogalmazzák meg és továbbítsák a felelősöknek. Kiemelte, hogy itt dolguk van, hiszen a gyerekeinkről, a családjainkról van szó. Hozzátette, hogy

változásra van szükség. Véleménye szerint elfogadhatatlan, hogy nincs országos stratégia. Megerősítette, hogy ő ebben a folyamatban partner szeretne lenni.

Lantos Szilárd megköszönte a hozzászólást és jelezte, hogy várja az észrevételeket. Továbbá elnézést kért az időbeli csúszásért.

Tóthné Csonka Enikő a téma kapcsán a felvetette, hogy szerinte csak azon lehet segíteni, aki akarja, hogy segítsenek. Megkérdezte Tóth Mátétól, hogy látja, lehet-e tartós változást elérni.

Nun András megköszönte, hogy Tóth Máté rávilágított erre az elképesztő hiány területre. Nagyon reméli hogy a Málta be tudja ezt a témát vinni magasabb döntési szintre.

A következőkben **Tóth Máté** válaszolt a felmerült kérdésekre. Elnézést kért, ha pontatlanul fogalmazott, hangsúlyozta, hogy ő eleve a saját klientúrájára fókuszált az előadása során. Kiemelte, hogy alapvetően a felzárkózó településeken a többség elítéli és szenved a drogfogyasztóktól. Arra a kérdésre, hogy a FETE, miért nem reagált időben, ha a diagnózisoknál már szembesült a drogfogyasztás problémakörével, elmondta, hogy egyrészt nagyon jó, hogy nem reagált, mert ez nem egy karitatív szervezet feladata, hiszen nem állami feladatokat kell ellátnunk. Fontosabb, hogy a Málta a FETE keretében koordináljon és jelezzon, ha szükséges. Másrészt az előzetes diagnózisok nem voltak teljesen hitelesek, ezek nagy diagnózisok voltak, nem drogdiagnózisiok. A másoddiagnózisok felvétele már olyan településeken történtek, ahol jelen van a FETE pár hónapja. Ezek sokkal inkább tükrözik a valóságot. Elsőre nem feltétlenül lehet látni a probléma mélységét a téma természeténél fogva.

Tóthné Csonka Enikő kérdésére is visszatért Tóth Máté, mely a tartós hatás elérésre irányult. Pontosította azt a kijelentést, mely alapján azokon lehet segíteni, akik akarják, hogy segítsenek rajtuk. Véleménye szerint valójában azokon lehet segíteni, aki tudja, hogy lehet segítséget kérni és akarja is. Fontosnak tartja, hogy a segítség lehetősége bekerüljön a köztudatba, ehhez kiemelt jelentősége van, hogy kommunikálják a problémát, a kiút lehetőségeit például iskolai, közösségi fórumokon. Ehhez próbál a FETE háttérrel nyújtani. Kiemelte, hogy a bűnmegelőzési lába nagyon fontos a programnak, viszont Kovács László rendőrségi operatív munkájában semmilyen módon nem vesznek részt, próbálják tudatosan távol tartani magunkat ettől. Megerősítette, hogy az ún. pedofil botrány óta nem lehet bevinni felvilágosítást, drogprevenciót az oktatási intézményekbe. Ezt csak a rendőrség, védőnő, tanárok tehetik meg. A Máltának viszont van az ORFK-val együttműködése, így a Málta jogszerűen bemehet az intézményekbe.

Végezetül **Tóth Máté** megemlítette az ún. piros településeket, melyek az illegális drogfogyasztás kapcsán a legsúlyosabb helyzetben vannak: Tiszabura, Tiszabő, Mátraverebély, Kerecsend, Tarnabod, Taktaszada, Szendrőlád, Gyulaj, Baks, Nyírkáta, Nyírpilis.

Lantos Szilárd reagált a felvetésre, hogy csak azon lehet segíteni, aki akarja. Véleménye szerint akarni is tudni kell. Vecsei Miklós mondását idézte, miszerint a nyomorban már akarni sem akarnak.

Megemlítette, hogy hosszan tudna érvelni Máté munkájának kiszélesítése mellett, ezért is indították el ezt a vitát. Meggyőződése szerint a FETE nagyon nagy részét lehetne erre a területre fordítani.

Kullmann Ádám nagyon jónak találta, hogy erről beszélnek. A prevenciónak is lehetne finanszírozási forrást találni, pl. a 3. prioritásban ennek lenne helye és lehetősége. Reagált Tóth Máté előadására, véleménye szerint, amit Tóth Máté elmondott, abban van finanszírozási igény. Feltételezi, hogy a normatív támogatási igény valószínűleg nem elegendő, ehhez EU-s támogatás kellene kezdetben.

Lantos Szilárd véleménye szerint nem mindegy, milyen javaslatot fogalmaznak meg, mert ellentétes hatást is elérhet. Ha tegyük fel létre lehetne hozni 50 intézményt, nem biztos, hogy be tudná tölteni a szerepét. Fontos elgondolkodni, hogy milyen megvalósítható üteme lenne egy drogstratégiának.

Kullmann Ádám megkérdezte, hogy a normatív támogatással meg lehetne-e a terület fejlesztését oldani.

Rácz Béla hozzátette, hogy az nagyon jó, ha operatív javaslatok felé is el tudunk indulni, de itt nagyon sok más szintje is van a témának például politikai, társadalmi vetülete. Javasolta, hogy nézzük meg a felsőbb döntéshozók irányába, mit tudunk jelezni azokból a javaslatokból, amit Tóth Mátéék tapasztalnak.

Nun András Kullmann Ádámhoz kapcsolódva megerősítette, hogy ha az EFOP-ban van hely, akkor gondoljuk újra, hogyan lehet erre a területre jobban figyelni. Kiemelte, hogy a szenvedélybetegeknél a szeretet hiányzik, a prevenció nagyon fontos. Állítása szerint ezt a pályázatírók kevésbé értik, nyitottan kellene megfogalmazni a forrást adóknak a kiírás feltételeit. Vannak közvetett eszközök, amik a prevenciót szolgálják pl. hegymászás.

Erdősi Sándor kiemelte, hogy hiteles, kortárs prevencióra van szükség.

Lantos Szilárd egyetértett és hozzátette, hogy a saját kollégáikat is képezni kell.

Káló Károly megköszönte Máténak az előadását. Tanácsolta, hogy ne csak a felszín kapargassák. Elmesélte, hogy volt szerencséje járasi fórumokat tartani. A felmerülő problémák tapasztalata szerint a következők: adósságkezelés, droghasználat és a szakképzés hiánya. Elmondta, hogy a FETE-nek ezekre reagálnia kell. Javasolta, hogy ha nem zárult le egészen az EU-s források forrásallokációja, akkor ezeket vegyük be.

Tóth Máté reagált a hozzászólásokra. Úgy véli, valamennyi indulótőke valóban kell például pályázati forrásból, de a fenntartáshoz már elegendő a normatív támogatás. Hangsúlyozta, hogy megépített, megalapozott, feltárt helyzetekben érdemes megérkezni a szolgáltatással.

Nagy Gábor megkérdezte, hogy a településenként a kockázatbesorolási szinteket meg lehet-e kapni.

Tóth Máté válaszolt, hogy igen, rendelkezésre állnak és megoszthatók, de ezek folyamatosan változhatnak.

4. napirendi pont: Nun András tájékoztatója a roma stratégiák felülvizsgálatával kapcsolatos EU-szintű workshop tapasztalatairól (Nun András)

Nun András beszámolt a nemzeti szintű roma stratégiák felülvizsgálatával kapcsolatos EU szintű workshop tapasztalatairól. A megbeszélés civil szervezetek és egy kormányzati képviselő között zajlott, zárt ajtók mögött. Románia, Szlovákia, Bulgária és Magyarország képviseltette magát és a nemzeti szintű romastratégiák felülvizsgálata volt a fókuszban. A Belügyminisztérium a stratégiai osztályáról érkezett a megbeszélésre hazánkából további résztvevő. Az új hazai roma stratégiát 2027-ben kell elfogadni, ehhez már most elő kell készülniük. Ehhez szeretné kérni a FETE Tematikus Bizottság közreműködését.

A finanszírozás változó, van olyan ország, ahol EU-s pályázati ciklushoz kötik, van olyan, ahol tudatosan nem. A román kolléga elmondta, hogy tudatosan nem kötöttek az EU-s forrásokhoz a stratégia finanszírozását, hogy ily módon is kényszerítsék a kormányt a felelősségvállalásra.

Lantos Szilárd arra kérte Nun Andrászt és Rácz Bélát, hogy küldjék át az összefoglalót az eseményről, hogy fel tudják tölteni a honlapra is.

Rácz Béla hozzátette, hogy Sztojka Attila államtitkár úrnál van a stratégia jelenlegi tervezése, de nagyon fontos volna kinyitni ezt a tervezési folyamatot. Ily módon operatív szinten is befolyásolni tudnánk a tervezést.

Tóth Judit megjegyezte, hogy a monitoring bizottsági üléseken sokat beszélnek a feljogosító feltételekről (pl. MNTFS). Két stratégia hosszabbítását kezdeményezték. A Bizottsággal folyamatban van ezeknek a módosítása. Nagyon bonyolult, a jelenleg lejártot meghosszabbítottuk, de ebbe már nem tudjuk bevonni a FETE TB-t. A 2025-ösbe viszont szeretnénk bevonni a FETE-t. A társadalmi egyeztetésbe is szeretnénk bevonni. Tóth Judit egyeztetni fog erről a szakpolitikával.

Nun András azzal zárta beszámolóját, hogy a Roma Koordinációs Tanácsba a meghívót tegnap kapták meg, ahol 10 percet kaptak arra, hogy beszéljenek a témáról. Az intézmény komolyságáról érdemes lenne beszélni. Vannak egyeztető fórumok, csak itt érdemi előrelépésre nincs lehetőség.

Lantos Szilárd elmondta, hogy értik a jelzést, hogy meg kell jelenjen ez a téma.

5. napirendi pont: A 2025. évi munkaterv javaslat megtárgyalása

A következőkben **Lantos Szilárd** koordinálásával megtárgyalásra kerültek a 2025. évi munkaterv (3. sz. Melléklet) korábban írásban is átküldött menetrendje.

Lantos Szilárd felsorolta Kovács Gabriella javaslatait a munkatervhez kapcsolódóan és megvitatták a javaslatok beépítésnek lehetőségeit a munkatervbe:

- „Operatív programok fél idejéhez kapcsolódóan érdemes lenne egy értékelést beiktatni.” Ehhez kapcsolódva Tóth Judit kiemelte, hogy január 7-ére szükség lenne egy beszámolóra, gyorsjelentésre.
- „A Tereplátogatásokhoz kapcsolódva – önkormányzati együttműködések témakör beemelése.” Lantos Szilárd és Viszoczy Emese is megerősítette, hogy ez megtörtént, beemeltük a témát a munkatervbe.
- „Alaphumányszolgáltatásokhoz való hozzáférés kérdésköre (0-6 éves korosztályon túl is).” Lantos Szilárd a gyerekvédelem témájához javasolta beépíteni a ezt a kérdéskört.

Lantos Szilárd **Rácz Bélának** adta át a szót, aki a korábban írásban is megküldött munkaterv változtatási javaslatait megosztotta a résztvevőkkel. A javaslatokat az alábbiak szerint vitatták meg:

- Rácz Béla a romaérdekképviselő mellett szeretné bevonni még a „cigányellenesség” témakörét, ehhez nemrég egy kutatás is készült. Lantos Szilárd kiemelte, hogy a roma érdekképviselő keretében beszéljenek az említett cigányellenesség témaköréről is.
- Rácz Béla javasolta, hogy a zöld-átállás, környezeti igazságosság kapcsán hallgassák meg Bari Judit konkrét koncepcióját a FETE települések vonatkozásában. Vendégelőadóként kérte Bari Judit meghívását. Lantos Szilárd kérte, hogy a zöldátállás kerüljön be az első negyedévben a napirendbe.
- Rácz Béla jelezte, hogy az eddig bejött javaslatok kapcsán legyen elmozdulás, írásos formában is. Viszoczy Emese reagált a felvetésre, miszerint szélesebb plénum előtt is érdemes megbeszélni, milyen formában vigyük tovább, hogyan lehet hatékonyan képviselni a FETE Tematikus Bizottság tagjainak javaslatait. Kifejtette, hogy a tavalyi évben felmerült témák javaslatait összegyűjtötték. Ezt a listát körbe küldenék, a javaslatokat érdemes lenne prioritálni, kidolgozni és meghatározni, hogyan menjünk tovább. Lantos Szilárd hozzátette, hogy ne kerüljön be külön napirendi pontként, de nagyon sok fontos téma felmerült, ebben a Málta vállalja, hogy egy jegyzéket vezet és a résztvevőket is bevonva szeretné tovább vinni az ügyeket. Kiemelte, hogy ez az érdekképviselő rendkívül fontos.

Káló Károly felajánlotta, hogy nagyon szívesen megszervezi az ülést, ha olyan helyszínre kerül a választás a tereplátogatások kapcsán, ahol a Bhim Rao a megvalósító pl. Szendrőlád.

Lantos Szilárd javasolta, hogy a Munktervet a kiegészítésekkel fogadják el. A Munkatervet egyhangúlag elfogadták.

Továbbá biztosította a résztvevőket, hogy két találkozó között is érdemes lesz a kigyűjtött javaslatokról egyeztetni, priorizálni, illetve ezekre is majd konkrét időpontokat dedikálni a tervezett, személyes találkozók alkalmával is.

6. napirendi pont: Javaslat az EFOP+ operatív program FETE programot érintő módosításaira

Az elmúlt hónapok egyeztetései során felmerült témakör az EFOP+ OP ERFA és ESZA forrásból finanszírozott, FETE programot érintő módosításai.

Paluska Adrienn a módosítási javaslatokat kapcsán elmondta, hogy az ESZA kapcsán a kimeneti és eredmény indikátorok referenciaértékeinek módosításaira szeretnének javaslatot tenni.

- Arányszámok: mivel az egész település fejlesztésére irányul, ezért pontosítani szükséges, ez nem egy dezegregációs program, hanem települési szintű;
- Hatásindikátorok: 21-es referenciaértékek vannak, de a covid hatására ez nagyon más mint előtte vagy utána, ezért vagy 2022/23 vagy idősoros adatokat érdemes elővenni;
- Veszélyeztetett gyermekek: pontosítani kell, mert a felhívás a 0-14 éveseket, a KSH a 0-17 éveseket tekinti annak;
- Más adatforrás szükséges: ami valid és rendelkezésre áll, mert a korábbi adatforrás megszűnt.

Lantos Szilárd felhívta a figyelmet, hogy még olyan adatok is megkérdőjelezhetőek, amelyek nem tűnnek annak első látásra. Megkérte Németh Nándort, hogy ismertesse a FETE településeken lakók számával kapcsolatos dilemmát.

Németh Nándor kifejtette, hogy a KSH nyílt adatbázisából lehet az állandó népességet meghatározni, ugyanakkor a településen dolgozóktól olyan információk érkeztek, hogy nem találnak például a KSH adatnak megfelelő számú 0-2 év közötti gyermeket. Ennek az az oka, hogy bár életvitelszerűen nem élnek az adott településen (ahol az állandó lakcímük van), de nem jelentkeztek át másik településre. Németh Nándor példaként említette, hogy a KSH adatok alapján 320-322 ezer ember él a FETE településeken a diagnózisok szerint. Ezek az adatok még a 2011-es népszámlálást vették alapul. Jóllehet a 2022-es népszámlálás adatai szerint már csak 298 ezer fő él a FETE településeken. Sajnos ilyen népszámlálás 10 évente van, ráadásul nem korcsoportos bontásban. Ezt a korcsoportos bontást elkérték már a KSH-tól, akik elvileg elő tudják állítani. Németh Nándor hozzátette, hogy számos ilyen és ehhez hasonló problémával szembesülnek például a papíron lakott ház, a valóságban lakatlan.

Folyamatos problémát okoz az indikátorok kapcsán, hogy a FETE állandó lakcímmel rendelkező gyerekek hova járnak iskolába. Kiderült, hogy az ország teljes területén, sőt Budapesten is százával élnek. Jelenleg az is gondot okoz, hogy a jogszabályváltozás miatt a jegyzők nem tartják nyilván a településen hányan élnek, ráadásul az államigazgatásban is voltak ezzel kapcsolatos változások. Így jelenleg nem tudunk hiteles adatforrásra támaszkodni a településeken élők számával kapcsolatban.

Lantos Szilárd hozzáfűzte, hogy ez valóban komoly probléma, mert sokszor az indikátorok nem megvalósíthatók, ha kevesebb gyerek él az adott településen a valóságban.

Kullmann Ádám megjegyezte, hogy érti a felvetést, a problémát, de szeretné felhívni a figyelmet, hogy a program hitelességét is érdemes szem előtt tartani, bármilyen felvetést, javaslatot tesznek.

Paluska Adrienn kiegészítette, hogy ezek a problémák a kiinduló adatokat érintik.

Nagyistók Szilvia is reagált az elhangzott problémákra. Elmondta, hogy az adatforrások változása, problémája miatt lehet, hogy bizonyos indikátorok megváltoznak majd, de akkor más indikátorok is változhatnak.

Lantos Szilárd egyetértett, de kifejtette, hogy azt képviselniük kell, hogy a kiinduló adatokat a valósághoz közelíteniük kell.

Szanyi Gergő megköszönte a felvetést. Rávilágított, hogy bár statisztikailag 7-8% eltérés, de van olyan település, ahol ez 30%. Véleménye szerint az nagy probléma, hogy jelen pillanatban a jegyzőktől nem kaphatunk hiteles adatokat. Akkor hogyan tudjuk bizonyítani, ha egy nem teljesülés oka csupán statisztikai eltérés.

Nagyistók Szilvia arra kérte a résztvevőket, hogy gondolják végig 2029-ig az OP és a felhívás alapján, hogy ezek a csökkenések, mit jelentenek a jövőre nézve, indikátorok szintjén és január 7-ig legyen javaslatuk.

Kullmann Ádám megjegyezte, hogy fontos lenne előkészíteni, hogy melyik településeket érinti az adatokkal kapcsolatos változás. Arra is figyelni kell, említette, hogy az egyik település túl teljesít a másik alul teljesít, tehát kumulatív számokat hozunk be a rendszerbe. Ne vesszen el az adott évi túlteljesítés.

Paluska Adrienn folytatta az előadását. Kifejtette, hogy az ERFA esetén a célcsoport számára nem elfogadható módon lehetett volna megvalósítani a célokat. Két indikátor van, amiben ERFA típusú beruházásra lenne szükség: az egyik a szerhasználat, a másik a biztonságos életkörülmények

megteremtéséhez kapcsolódik (pl. hogyan tudnak eljutni iskolába a gyermekek, közbiztonság, kóborokuttyák). Tehát két indikátort szeretnének behozni.

Paluska Adrienn elmondta, hogy ESZA kapcsán már van szövegszerű javaslat és az ERFA-ra is szükség lenne rá.

Lantos Szilárd egyetértett és kérte, hogy rakjanak össze egy szövegszerű javaslatot is.

Kullmann Ádám elmondta, hogy az ingatlanok kapcsán nem érti a nehézséget, hiszen ebben van tapasztalata a Máltának. A lakhatási beavatkozások lassulnak, nem érthető, hogy miért áll el a Málta a kisléptékű beavatkozásoktól. AZ EU-s szabályok kapcsán a felmerült kérdéseket tisztázták, mi a probléma. Hozzátette, hogy az ERFA típusú beavatkozás igényét sem érti.

Lantos Szilárd megjegyezte, hogy az ERFA felhívásnak két nagy indikátora volt: az egyik az ingatlan beruházásokhoz kapcsolódott, a másik a tetőkommandós beavatkozásokhoz. Nem mondanánk le ezekről a célokról, zajlik is ez a tevékenység, a magántulajdonon történő beavatkozások. Hozzátette, hogy azonban nagyon „vékony a jég”, hogy ne a telepet tegyék komfortosabbá. Ezek a beavatkozások az ERFA-ban azért nem mennek, mert csak rendezett tulajdonon lehet ERFA beavatkozást végezni. Ráadásul a program végétől kezdődően 10 éves fenntartási kötelezettséget kell vállalni. Továbbá minden beavatkozásról ki kell tenni EU-s támogatás táblát, ami ilyen kicsi beavatkozásoknál, magánházakra nehézségekbe ütközik.

Kullmann Ádám nem értett az elmondottakkal egyet. Állítása szerint nincsen fenntartási kötelezettség, csak funkcióváltást nem lehet csinálni, vagy nem lehet olyan beavatkozást végezni, amiből nagy előnye származna; a kommunikációs kötelezettség nem beavatkozás szintjén kell értelmezni, hanem projekt szintjén. Kullmann Ádám jelezte, hogy szeretné elmondani, hogy ha van valami probléma, de akkor a valós problémáról beszéljünk, mert ezek nem azok.

Lantos Szilárd kétségeit fejezte ki, hogy ez valóban így van-e, mert nekik állásfoglalásuk van, hogy EU-s táblát ki kell tenni minden beavatkozásra és 10 éves fenntartási kötelezettség van.

Kullmann Ádám hangsúlyozta, hogy nem tudja elképzelni, hogy beavatkozás szintjén kell kommunikálni, továbbá nem látja, hogy a lakhatási probléma megszűnt volna, viszont a beavatkozások csökkennek. Nem látja, hogy az OP módosítás működne.

Káló Károly elmondta, hogy 300 településre 10 mrd Ft-ról beszélünk és 2500 ingatlant újítunk fel, így egy településre, egy lakásra vonatkozóan ki kell számolni, mi az az összeg, ami hatékony. Hozzátette, hogy ő 30-35 millió Ft/települést lát.

Kullmann Ádám az elhangzottakra reagált. Elmondta, hogy nem erről a problémáról beszéltek, hanem arról, hogy a szűkös forrást se lakhatásra akarja a Málta/FETE fordítani.

Lantos Szilárd hozzátette, hogy ezeket a költségeket inkább ESZA-ból kellene finanszírozni például karbantartás néven, de a fentiek ismeretében körbejárnák újra a témát.

7. napirendi pont: Deszegregáció témaköre a FETE programban, valamint javaslat folyamatkövetési feladatokra

Az elmondottakat a 4. sz. Melléklet tartalmazza, melyhez az alábbi kiegészítéseket tette Paluska Adrienn.

- Jelenleg az OP tartalmaz olyan részeket bizonyos indikátorokról, ami most problémát okoz. Az egyik ilyen indikátor az a 75 ezer fő bevonása, melyet marginalizált közösségből kell bevonni, ezek a közösségek a szegregátumokhoz köthetők. Nyilvánvalóan a FETE program úgy zajlik, hogy a teljes közösség bevonása zajlik, nem mérjük, hogy ki marginalizált. Ráadásul a szegregátum térkép nem készült el 2022-ben, így a 2011-essel kell dolgoznunk.
- Paluska Adrienn kifejtette, hogy az alábbi módosítási javaslatot: a szegregációs kitélet szeretnék kivetetni, mert értelmezési problémát fog ez okozni; és a jövőben elkészülő szegregátum térképhez sem szeretnénk kötni.

Németh Nándor a FETE program monitoring folyamatait ismertette. Elmondta, olyan folyamatkövetési rendszer kialakítása a cél, amiben külső szakértők is részt tudnának venni. A FETE belső monitoringja a TENYI-n alapul és különböző belső beszámolókhöz köthető. Kifejtette, hogy jövőre szeretnének elindítani egy adatközlésen alapuló folyamatkövetési rendszert. Ez már eredménykövető eszkörendszer lenne. Hozzátette, hogy van egy települési kör, ahol nagyon koncentráltan jelennek meg a problémák pl. iskolalátogatás, drogprobléma stb. A települések nem mutatnak egységes képet semmilyen szempontból. Ezeken a településeken múlik viszont a FETE indikátor teljesítések akár 30-40 %-a. Legalább a nehezebb településeken történjen meg fél évente egy szolgáltatásvizsgálat, eredményvizsgálat, ami az értékelési eszköztár része lesz.

Németh Nándor ismertette, hogy ők is egy szűk humánkapacitásból próbálják megoldani a FETE monitoringját. A Rácz Béla által felvetett, Viszoczky Emeséék által összegyűjtött javaslatoknál Németh Nándor hozzátette, hogy mely kérdéskörök, javaslatok válaszolhatók meg, támaszthatók alá az értékelési eszköztár segítségével.

Jelenleg azt tudja elmondani, hogy:

- külső adatforrásokra támaszkodnak és ezt a lehető legnagyobb arányban szeretnék használni az értékelési eszköztárban – pl. KSH, Oktatási Hivatal. Egyértelmű, hogy a TENYI egyre jobb belső értékelési eszköztár;
- ezen kívül a kérdőívész is fontos, ígéretet tett, hogy megküldik majd a résztvevőknek, az új 60 településen készült kérdőívek eredményeit; megjegyezte Rácz Bélának, hogy ez az egyik olyan eszköz, amiben például az ő kérdéseikre tudnak majd válaszolni;
- sz I. negyedévben adatfelvételt terveznek és ezzel párhuzamosan a szülői kompetenciamérést;
- rendszeres, településlátogatás (10-20 település): féléves jelentésrendszer, monitoring jelentés pl. Ormánság, Cserehát – térségi monitoring jelentést javasolunk.

Lantos Szilárd Németh Nándortól írásos összefoglalót kért, amit a jegyzőkönyvhöz hozzátehetnek.

Nagyistók Szilvia jelezte, hogy milyen értékelési feladatokat vállaltak a Támogatási kérelemben, annak teljesülnie kell.

Rácz Béla fontosnak tartotta a Németh Nándor által elmondottakat, de véleménye szerint vannak olyan kutatások horizontálisan, amiket be lehet vonni ebbe. Javasolta ezek használatát.

Lantos Szilárd egyetértett és hangsúlyozta, hogy számos FETE kutatás is folyik, tőlünk függetlenül is, ezeket igyekszünk bevonni.

Németh Nándor kiegészítette az elhangzottakat azzal, hogy az egyes területeken pl. koragyerekkor, van számos alapozó kutatásuk, amiket folyamatosan használnak a szakterületek pl. Hajdú Kriszta

Lantos Szilárd helyeselte az elmondottakat és újból megemlítette, hogy várják Németh Nándortól az összefoglalót.

8. napirendi pont: Összefoglalás, következő ülés időpontjának kitűzése

Lantos Szilárd összefoglalta az elhangzottakat. Megismételte, hogy január 7-én 9:00 órai kezdettel személyes és online formában tart a FETE Tematikus Bizottság megbeszélést.

A következő ülés időpontját, a résztvevőkkel való egyeztetést követően 2025. február 14-re tűzték ki 10:00-15:00 óráig Budapesten (2025 Budapest, Szarvas Gábor út 58-60.).

Lantos Szilárd szeretettel meghívta a résztvevőket 2025. február 3-án az Uránia Filmszínházban tartott Díjátadó ünnepségre, mely során köszönetet mondanak a támogatóknak és kollégáknak.